

Jongerenrapportage Communities that Care

Gemeente Gouda, 2011

Harrie Jonkman
Renée van der Zanden
Wilco Kroes
Claire Aussems

*Verwey-
Jonker*
Instituut

Jongerenrapportage Communities that Care

Gemeente Gouda, 2011

Harrie Jonkman
Reneé van der Zanden
Wilco Kroes
Claire Aussems

Utrecht, maart 2012

Inhoudsopgave

Vooraf	5
Samenvatting	7
1 Inleiding	13
1.1 Risico- en beschermende factorenmodel	14
1.2 Leeswijzer	14
2 Onderzoeksverantwoording	17
2.1 Onderzoeksopzet	17
2.2 Steekproef / Respons	17
3 Achtergrondkenmerken	21
4 Probleemgedragingen	29
4.1 Geweld	29
4.2 Jeugddelinquentie	30
4.3 Drinken, roken en drugs	31
4.4 Schoolverzuim	33
4.5 Aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag	34
4.6 Depressie	35
4.7 Samenvatting	36
5 Risico- en beschermende factoren: wijken vergeleken met het stadsgemiddelde	37
5.1 Inleiding	38
5.2 Risicofactoren	38
5.3 Beschermende factoren	45
5.4 Samenvatting	48
6 Vergelijking met 2008 en 2011	49
6.1 Inleiding	49
6.2 Probleemgedrag in 2008 en 2011	49
6.3 Risicofactoren in 2008 en 2011	53
6.4 Beschermende factoren in 2008 en 2011	56
6.5 Samenvatting	58

7	Conclusies	59
7.1	Gouda	59
7.2	Binnenstad	59
7.3	Kort Akkeren	60
7.4	Bloemendaal	60
7.5	Plaswijck	61
7.6	Noord	61
7.7	Kort Haarlem	62
7.8	Goverwelle	62
7.9	Stolwijkersluis en Westergouwe	63
7.10	Nieuwe Park	64
7.11	Achterwillens	64
7.12	Gouda Oost	65
	Literatuur	67
	Bijlagen:	
	Toelichting risico- en beschermende factoren	69
	Tabellen ruwe scores Gouda	73
	Scores 5 CtC-steden probleemgedragingen	79
	Scores 5 CtC-steden Risicofactoren	91
	Scores 5 CtC-steden Beschermende factoren	99

Vooraf

Dit jongerenonderzoek maakt deel uit van de preventiestrategie *Communities That Care*® (CtC).¹

---

¹ De preventiestrategie *Communities That Care*® is ontwikkeld door de Social Development Research Group o.l.v. J.D. Hawkins en R.F. Catalano (Seattle, Washington State). De materiaalrechten zijn ondergebracht bij de Substance Abuse and Mental Health Services Administration (SAMHSA). Het programma is in een eerdere fase naar Nederland gehaald en vertaald door het Nederlands Jeugdinstituut. Bij de ontwikkeling en verspreiding zijn verschillende organisaties betrokken (waaronder DSP-groep, Seinpost BV, Nederlands Jeugdinstituut).

Samenvatting

Introductie

De gemeente Gouda werkt sinds 2008 met het preventieprogramma *Communities that Care*. Vanaf dat jaar wordt er in de wijken Goverwelle en Gouda Oost met deze strategie gewerkt. *Communities that Care* (CtC) is een wijkgerichte aanpak van probleemgedrag door jongeren. De strategie bestaat uit het in een vroeg stadium signaleren en aanpakken van het gedrag en het scheppen van een veilige, constructieve leefomgeving. Het jongerenonderzoek 'Communities that Care Gemeente Gouda, 2011' maakt deel uit van deze werkwijze. Deze rapportage van het Verwey-Jonker Instituut is het tweede rapport en kan ook als een tussentijds evaluatierapport gezien worden voor de twee Goudse wijken waar op dit moment met CtC wordt gewerkt. Deze rapportage schetst een beeld van de jongeren die in Gouda opgroeien, de problemen waarmee ze te maken hebben (gezondheidsproblemen, gedragingen) en de manier waarop ze in gezinnen, scholen, met hun vrienden en in buurten opgroeien (risicofactoren, beschermende factoren). 'Jongerenonderzoek Communities that Care Gemeente Gouda' biedt een algemeen beeld van de leefsituatie van jongeren in Gouda. Ook vergelijkt het de situatie binnen de elf verschillende wijken met elkaar. Het rapport wil niet alleen probleemgedrag beschrijven, maar ook handelingsmogelijkheden bieden aan de gemeente, de bewoners en professionals in deze wijken. Het onderzoek wil ook de basis bieden voor meerjarig preventief jeugdbeleid in de gemeente Gouda.

Data en methodologie

In het najaar van 2011 ontvingen 4.903 jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar een uitnodiging om mee te doen aan het jongerenonderzoek. Jongeren konden via een op internet geplaatste vragenlijst meedoen. Van de vragenlijsten die de jongeren hebben ingevuld waren er 1.526 bruikbaar. Aan dit aantal zijn 195 'panelrespondenten' toegevoegd. Daarmee omvatte de uiteindelijke dataset 1.721 respondenten. Na weging beschikken we over een representatieve steekproef van 12- tot en met 17-jarige jongeren die wonen in Gouda. Het Verwey-Jonker Instituut en de gemeente Gouda hebben bij het uitzetten van het onderzoek nauw samengewerkt. Na het afronden van de gegevensverzameling hebben de onderzoekers de data ingelezen en met SPSS geanalyseerd. Een eerste concept van het rapport is voorgelegd aan medewerkers van de gemeente. Met hun opmerkingen is vervolgens de definitieve rapportage opgesteld.

Door enkele afwijkingen in de achtergrondkenmerken (leeftijd, geslacht) van de jongeren in de steekproef, is de steekproef geen goede afspiegeling van de populatie jongeren in Gouda. Deze afwijkingen zijn in het onderzoek gecorrigeerd met wegingsfactoren. Door weging toe te passen worden uitkomsten gecorrigeerd. Hiernaast willen we erop wijzen dat er pas betekenisvolle vergelijkingen tussen wijken en het stadsgemiddelde mogelijk zijn bij wijken die 84 jongeren of meer omvatten (dit is het geval bij een eenzijdige toets omdat we de richting van het effect kennen, bij een effectsize van 0.25, bij een alpha van 0.10 en bij een power van 0.80 en bij een stadsgemiddelde dat meer dan zes

keer zoveel jongeren omvat). In het geval van Gouda moeten de gegevens van Gouda Oost, Nieuwe Park, Stolwijkersluis/Westergouwe en de Binnenstad met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

Bevindingen

- **Achtergronden:** de steekproef van de jongeren uit Gouda wordt gekenmerkt door een (kleine) oververtegenwoordiging van meisjes ten opzichte van jongens en van jongere jongeren ten opzichte van oudere jongeren. Relatief veel van de jongeren die deel hebben genomen aan het onderzoek zitten op het vwo. De verdeling van de jongeren over de verschillende schooltypen is redelijk gelijk tussen de verschillende wijken. Er zitten in verhouding wel wat meer jongeren uit de Binnenstad en Stolwijkersluis en Westergouwe op het vwo. Hierbij komt dat jongeren uit Kort Akkeren voor een groot deel het vmbo volgen (en het mbo) en duidelijk minder het vwo. Meer dan driekwart van de jongeren uit Gouda heeft een Nederlandse achtergrond, in de wijken Stolwijkersluis/Westergouwe en Nieuwe Park is de groep jongeren met een Nederlandse achtergrond het grootst. In Gouda Oost is deze groep in verhouding tot de andere wijken het kleinst (45,9%). De situatie van de ouders van de jongeren toont zich zeer gunstig. Veruit de meeste jongeren groeien op in een tweeoudergezin, waarbij van ongeveer 72% van de jongeren de beide ouders werken. Hiernaast is ruim 66% van de ouders hoog opgeleid.
- **Probleemgedrag:** de probleemgedragingen zijn opgesplitst naar verschillende domeinen. Deze zullen hier afzonderlijk belicht worden. Het meest voorkomende item van het domein Geweld is Vechten; in alle wijken komt het voor, met een gemiddelde van 4,5% van de jongeren die wel eens heeft gevochten. In Gouda Oost is het aandeel jongeren dat wel eens gevochten heeft het hoogst (6,8%). Op de overige geweldsindicatoren valt Gouda op bij het item Slaan. Andere wijken die bij het domein Geweld negatief naar voren komen zijn Kort Haarlem en Plaswijck. Het hoogste percentage voor de mate waarin probleemindicatoren van Jeugd delinquentie voorkomen is 4,1%. De jongeren uit de Binnenstad scoren meerdere keren hoger dan jongeren uit de andere wijken. De jongeren uit Gouda Oost scoren op de meeste items het hoogst van de Goudse wijken.

Bijna een derde van de jongeren in Gouda heeft in de afgelopen maand alcohol gedronken, ongeveer 11% heeft gerookt. Bijna 5% van de jongeren zegt aan binge drinking te hebben gedaan. Hasj, marihuana, xtc, harddrugs en andere drugs worden weinig gebruikt in Gouda. 2,4% heeft hasj/marihuana gebruikt, 0,2% xtc/harddrugs en 0,5% andere drugs. Het gebruik van hasj/marihuana ligt twee keer zo hoog in de Binnenstad en Plaswijck. Bijna een half procent van de jongeren gebruikt een of meer keer softdrugs in de week. In Plaswijck zegt 1% van de jongeren de afgelopen maand harddrugs te hebben gebruikt, in Achterwillens gebruikte 1,1% van de jongeren xtc en 1,4% van de jongeren in Gouda Oost gebruikt andere drugs. Het percentage jongeren dat in Gouda spijsbelt ligt laag, nog geen 2% van de jongeren heeft aangegeven in de afgelopen maand gespijsbelt te hebben. Meer dan een derde (37,4%) van de jongeren is het afgelopen jaar de klas uitgestuurd. Bij het domein van Probleemgedragingen gerelateerd aan seksualiteit heeft iets minder dan een kwart van de jongeren aangegeven onveilig te hebben gevreeën. De verschillen op dit terrein zijn tussen de wijken beperkt. Op het domein van Gevoelens van depressiviteit scoren de jongeren uit Oost, Binnenstad, Plaswijck en Nieuwe Park hoog.
- **Risicofactoren:** Gezin. Binnen dit domein zijn er vijf wijken, die elk op één item een opmerkelijk hogere ofwel lagere score hebben op het item in verhouding tot het stadsgemiddelde. Meer gunstige situaties zijn er bij de wijken Kort Akkeren, Gouda Oost en Stolwijkersluis/Westergouwe op achter-

eenvolgens de items Problemen met Gezinsmanagement, Positieve houding van ouders ten aanzien van alcohol/drugsgebruik en Positieve houding van ouders ten aanzien van Antisociaal gedrag. De wijken Binnenstad en Nieuwe Park hebben een sterkere negatieve situatie bij het item Problemen met gezinsmanagement. De wijk Nieuwe Park is de enige wijk die bij het domein *School* een negatieve situatie laat zien bij het item Gebrek aan binding met de school. De overige wijken scoren op de twee items binnen de bandbreedte van -0,25 en +0,25. Het domein *Kinderen en jongeren* bestaat uit acht items. Op zes ervan zijn één of enkele opmerkelijke scores terug te vinden. Deze items zijn: Vervreemding en opstandigheid, Jeugdbende, Vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik, Positieve houding ten aanzien alcohol en drugsgebruik, Omgang met vrienden die Alcohol en drugs gebruiken en met vrienden die Antisociaal gedrag vertonen. De wijken die enkele keren sterker negatief scoorden zijn Nieuwe Park en Binnenstad. Wijken die minder negatief scoorden zijn Stolwijkersluis/Westergouwe en Gouda Oost. Op het domein *Wijk* zijn veruit de meeste opmerkelijkheden terug te vinden. Zo blijkt dat jongeren uit Gouda Oost en Achterwillens zich opvallend weinig verbonden voelen aan de wijk waarin ze wonen, terwijl jongeren uit Stolwijkersluis en Westergouwe dit juist wel voelen. Gebrek aan organisatie is voornamelijk een probleem in Gouda Oost en Kort Akkeren. In Plaswijck, Nieuwe Park, Bloemendaal en Stolwijkersluis en Westergouwe is dit gebrek veel minder aanwezig. Het probleem van Hoge mate van doorstroming in de wijk wordt sterk ervaren door de jongeren uit Nieuwe Park en de Binnenstad. Verkrijgbaarheid van Drugs en Wapens is het hoogst in Gouda Oost en Kort Akkeren. Opnieuw valt Gouda Oost op bij het laatste item Maatschappelijke normen die antisociaal gedrag bevorderen.

- **Beschermende factoren:** binnen het domein van beschermende factoren in het *Gezin* valt de Binnenstad op door in mindere mate de mogelijkheid te bieden tot positieve betrokkenheid. Stolwijkersluis en Westergouwe scoort sterker op Beloningen voor positieve betrokkenheid. Op het domein van de *School* is het opnieuw de wijk (en enkel) Stolwijkersluis en Westergouwe die positief opvalt door de hogere mate van Mogelijkheden tot positieve betrokkenheid. Op het domein van *Kinderen en jongeren* zijn er bij de Beschermende factoren opmerkelijk minder opvallendheden waar te nemen dan bij de Risicofactoren. Alleen bij het item Religie/Spiritualiteit vallen er twee scores op. De score van Gouda Oost is opmerkelijk positiever, terwijl de score van Stolwijkersluis/Westergouwe opmerkelijk lager is. In het laatste domein *Wijk*, is weinig opmerkelijks naar voren gekomen. Op het item Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid scoort Nieuwe Park lager en op het item Beloningen voor positieve betrokkenheid scoort enkel Gouda Oost lager.
- **Veranderingen over de jaren:** om na te gaan óf en in welke mate probleemgedragingen, risico- en beschermende factoren zijn veranderd, is het stadsgemiddelde van Gouda en de CtC-wijken Gouda Oost en Goverwelle als uitgangspunt genomen. De tendens is dat er in de drie categorieën een afname heeft plaatsgevonden in de mate dat de probleemgedragingen voorkomen. Echter, een groot deel van de veranderingen zijn niet significant. De significante bevindingen nemen we hier kort door. Het aandeel jongeren dat deel heeft genomen aan een Vechtpartij, en het aandeel dat Soms of regelmatig een wapen bij zich draagt, is gedaald in Gouda en in de CtC-wijk Goverwelle. Ook is in Gouda het aandeel jongeren gedaald dat iets op straat heeft Vernield en iets op school heeft gestolen. In Gouda Oost zien we significante afnamen van het aandeel jongeren dat een van de vormen van Diefstal heeft vertoond. Van de probleemgedragingen gerelateerd aan het gebruik van Alcohol en Drugs zijn er weinig afgenomen. Op het stadsgemiddelde zien we alleen een afname van het aandeel

jongeren dat alcohol heeft gedronken. In de afzonderlijke wijken zijn er geen significante afnamen. In Goverwelle zien we slechts een significante toename van het aandeel jongeren dat sigaretten heeft gerookt. Het stadsgemiddelde laat, evenals de cijfers van de wijk Goverwelle, zien dat het Schoolverzuim is afgenomen. Het sterkste is de verandering van Goverwelle aangaande het aandeel jongeren dat de Klas uit is gestuurd (daling van 40,4% naar 31,3%). Op de domeinen van probleemgedragingen Gerelateerd aan seksualiteit en gevoelens van depressiviteit hebben vrijwel géén significante afnamen plaatsgevonden. De enige afname betreft het aandeel jongeren op stadsniveau, dat aangeeft gevoelens van depressiviteit en verdriet te ervaren.

Wat de Risicofactoren betreft zien we dat er zich op de verschillende domeinen in de periode 2008-2011 weinig significante veranderingen hebben voorgedaan. Op het domein van het *Gezin* is alleen het item Positieve houding van ouders ten aanzien van Probleemgedrag ongunstig toegenomen in Gouda als geheel en in de wijk Goverwelle. Zowel in Gouda als in Gouda Oost als Goverwelle is op het domein *School* de mate van aanwezigheid van Leerachterstanden afgenomen. Gebrek aan binding is vrijwel gelijk gebleven. Binnen het domein *Kinderen en jongeren* zijn de veranderingen vrijwel exclusief voor Gouda als geheel afgenomen. Dat geldt voor de volgende items: Betrokkenheid bij jeugdbende, Vroeg begin van probleemgedrag, Vroeg begin gebruik alcohol/drugs, Positieve houding ten aanzien van alcohol en drugs, Positieve houding ten aanzien van Probleemgedrag en Omgang met vrienden die Probleemgedrag vertonen. In Gouda Oost zijn enkel de scores op de items Positieve houding ten aanzien van drugsgebruik en Omgang met vrienden die drugs/alcohol gebruiken afgenomen. In Goverwelle zijn de scores Vroeg begin van probleemgedrag en Omgang met vrienden die probleemgedrag vertonen afgenomen. In het domein van de *Wijk* is het item Hoge mate van doorstroming afgenomen, zowel in Gouda als geheel, als in Gouda Oost en Goverwelle. In Gouda als geheel zien we een afname van Gebrek aan organisatie, deze verandering heeft ook in Goverwelle plaatsgevonden. In Goverwelle is eveneens een derde item in significante mate afgenomen, te weten Weinig binding met de wijk.

Bij de Beschermende factoren hebben zich op de domeinen *Gezin, Kinderen en jongeren en Wijk* enkele significante veranderingen voorgedaan. Op het domein *Gezin* is het item Hechtingssterkte Familie toegenomen in Gouda, in Gouda Oost en Goverwelle. De scores op de items Sociale vaardigheden en Religie van het domein *Kinderen en jongeren* zijn in de periode 2008-2011 gedaald in Gouda. Het item Mogelijkheden tot positieve betrokkenheid bij de *Wijk* is gestegen in Gouda en in Goverwelle.

Conclusie

De groep jongeren (12-18 jaar) uit Gouda die deelnam aan het onderzoek kenmerkt zich door een (kleine) oververtegenwoordiging van meisjes tegenover jongens. Het belangrijkste opleidingsniveau onder deze groep jongeren is het vwo. Meer dan driekwart van de jongeren uit Gouda heeft een Nederlandse achtergrond. Veruit de meeste jongeren groeien op in een tweeoudergezin (ruim zeventig procent). Van twee derde van de jongeren zijn de ouders hoogopgeleid.

In de verschillende Goudse wijken komen de diverse probleemgedragingen in wisselende mate voor. De opmerkelijkste scores zijn terug te vinden onder Geweld (Vechten in Oost, Kort Haarlem en Plaswijk bijvoorbeeld), Jeugd delinquentie (Vernielen en Politiecontacten in Gouda Oost en Binnenstad) en Roken, Alcohol- en drugsgebruik (waaronder alcohol in Binnenstad en Nieuwe Park en Soft drugsgebruik in Binnenstad en Nieuwe Park).

De risico- en beschermende factoren onder jongeren in de wijken zijn ook onderling vergeleken en afgezet tegen het stadsgemiddelde. Op alle terreinen van Risicofactoren zijn opmerkelijkheden te zien. Binnen het domein Gezin laten jongeren uit de Binnenstad en Nieuwe Park hoge scores zien op de risicofactor Problemen met Gezinsmanagement. Jongeren uit Nieuwe Park vertonen bovendien hoge scores op Gebrek aan binding met de school. Binnen het domein Kinderen en Jongeren laten jongeren uit Nieuwe Park hoge scores zien op Jeugdbende, Vroeg begin van alcohol en drugsgebruik en Omgang met jongeren die antisociaal gedrag vertonen. Jongeren uit de Binnenstad scoren op dit domein hoog in Omgang met vrienden die antisociaal gedrag vertonen. De meeste en de grootste afwijkingen komen voor binnen het domein Wijk: in Oost en Achterwillens op Gebrek aan binding met de wijk, in Oost en Kort Akkeren op Gebrek aan organisatie in de wijk, in Nieuwe Park en de Binnenstad op Hoge doorstroming, in Oost en Kort Akkeren op Verkrijgbaarheid van wapens en drugs, evenals op Maatschappelijke normen die antisociaal gedrag bevorderen. Op deze risicofactoren scoren deze wijken hoog (in dit geval negatief). Onder beschermende factoren vallen ook bepaalde uitkomsten op, zowel positief als negatief. In positieve zin valt de Binnenstad op binnen het domein Gezin (Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid). Binnen het domein School valt Stolwijkersluis en Westergouwe positief op (Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid) en in het domein Kinderen en Jongeren scoren jongeren in Oost hoog. Ook in negatieve zin valt het een en ander op. In Nieuwe Park scoren jongeren binnen het domein School negatief op Beloningen voor positieve betrokkenheid. Binnen het domein Kinderen en Jongeren laten de jongeren uit Stolwijkersluis en Westergouwe lage scores zien op Religie. Binnen het domein Wijk, ten slotte, zien we dat jongeren uit Nieuwe Park laag zitten op Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid en jongeren uit Oost op Beloningen voor positieve betrokkenheid. De probleemgedragingen zijn in Gouda de afgelopen jaren (2008-2011) wat gedaald, ook in de wijken Goverwelle en Oost (CtC-wijken). Binnen de CtC-wijken zijn er bij de risicofactoren meer positieve dan negatieve ontwikkelingen te melden. Ook al wijzen niet alle veranderingen dezelfde kant uit, we kunnen toch spreken van een positieve verandering. Ditzelfde gaat op voor de beschermende factoren.

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Gouda
Auteurs	Drs. H.B. Jonkman R. van der Zanden Drs. W.J. Kroes Drs. M.E. Aussems
Omslag	Grafitall, Eindhoven
Uitgave	Verwey-Jonker Instituut Kromme Nieuwegracht 6 3512 HG Utrecht T (030) 230 07 99 E secr@verwey-jonker.nl I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload en/of besteld worden via onze website.

ISBN 978-90-5830-506-0

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2012.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.

Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.

Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.

Communities that Care (CtC) is een wijkgerichte en preventieve aanpak van probleemgedrag door jongeren. De strategie bestaat uit het in een vroeg stadium signaleren en aanpakken van dat gedrag (waaronder geweld, delinquentie, problematisch alcohol- en drugsgebruik, en schooluitval). CtC relateert probleemgedrag aan risico- en beschermende factoren in de domeinen waarin jongeren opgroeien: het gezin, de school, vrienden en de wijk. Door risicofactoren te verminderen en beschermende factoren te versterken wordt gewerkt aan een veilige, constructieve leefomgeving.

De eerste stap in CtC is een jongerenonderzoek. Het onderzoek is ook een manier om de resultaten van het preventieve jeugdbeleid vast te stellen. Deze rapportage van het Verwey-Jonker Instituut is het vervolgrapport over CtC in Gouda, dat in 2008 begon met dit preventieprogramma. Het doet verslag van het tweede jongerenonderzoek en vergelijkt de uitkomsten met de eerdere meting. Dat geeft een actueel beeld van de probleemgedragingen, de risico- en beschermende factoren in de stad en de wijken, en de verhouding tussen wijken en het stadsgemiddelde van Gouda. Deze analyse vormt de basis voor verdere interventies in de gemeente.

